

PAGINI DIN ISTORIA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ROMÂNESC DIN CADRILATER

Gică Gică

Termenul de Cadrilater aparține cartografiei militare din sec. XIX din timpul războaielor ruso-turce și se referea la fortărețele Silistra - Rusciuk - Caliacra - Varna care formau un patrulater.

Un bun cunoscător al acestei zone, I. N. Roman, arăta: *"Întreg Cadrilaterul este parte integrantă din Dobrogea"*. **Prof. Gheorghe Munteanu Murgoci în lucrarea Țara Nouă. Dobrogea sudică și Deliormanul**" precizează că teritoriul primit de România prin hotărârea Congresului de pace de la București din august 1913: *"Este tot un Cadrilater - format din vechea graniță a Dobrogei, Dunăre, Marea Neagră și o linie convențională; dar nu se poate compara cu vechiul Cadrilater milităresc și nici nu este măcar Cadrilaterul geografic pe care a vrut să ni-l dea Rusia la 1878 în schimbul județelor basarabene românești Cahul, Ismail și Bolgrad"*.

În studiul de față nu vom aborda evoluția istorică a Cadrilaterului deoarece există numeroase sinteze și lucrări cu caracter istoric dedicate acestui teritoriu românesc. Elementul etnic românesc este menționat în toate documentele vremii până la 1878. Românii au pendulat de o parte și alta a Dunării, dovada constituind-o numeroasele așezări de la Tulcea până la Turtucaia și Silistra.

Războiul ruso-turc din 1877-1878, precum și interesele marilor puteri în Peninsula Balcanică au dus la divizarea Dobrogei. Congresul de la Berlin din iunie 1878 a revizuit prevederile tratatului de la San Stefano, dintre Rusia și Turcia, fără să țină cont de solicitările delegației române. Cu tot sprijinul de care s-a bucurat România din partea Franței și Italiei, Congresul avea să recunoască independența condiționată a României și restabilirea drepturilor sale asupra Dobrogei de nord, insulelor

Dunării și a Deltei Dunării, dar țara noastră pierdea cele trei județe din sudul Basarabiei. Tratatul de la Berlin diviza pentru prima dată Dobrogea în două părți pe o linie care începea de la Silistra, continua la sud de Mangalia până la Marea Neagră. Nordul Dobrogei revenea României, iar Dobrogea de sud (Cadrilaterul) intra în componența statului bulgar. România și Bulgaria au primit două teritorii aparținând aceleași provincii istorice. Începea o nouă perioadă în istoria Cadrilaterului (1878-1913) care va fi influențată de eforturile făcute de Bulgaria pentru colonizarea masivă cu elemente etnice bulgare. În perioada 1878-1913, cu unele excepții, relațiile dintre cele două țări au fost destul de bune.

După anul 1910, în condițiile declanșării unor conflicte militare în Peninsula Balcanică, România și-a declarat neutralitatea și a urmărit cu mare atenție evoluția evenimentelor. Sprijinite de Rusia, Bulgaria, Grecia, Serbia și Muntenegru au înființat în vara anului 1912 "Uniunea Balcanică" cu scopul de a lupta împotriva Imperiului Otoman și pentru a-și rezolva pretențiile teritoriale.

Statele membre ale Uniunii Balcanice au cerut guvernului român condus de Titu Maiorescu să intre în război împotriva Turciei. Răspunsul guvernului român a fost: *"În limitele Tratatului de la Berlin, neutralitatea României este firească. Dacă se vor produce însă schimbări teritoriale în Balcani, România își va spune cuvântul"*.

A început primul război balcanic și evenimentele de pe front prevesteau înfrângerea Turciei. La 2 decembrie 1912 Turcia a cerut încetarea luptelor și a semnat armistițiul. La 16 decembrie 1912 au început tratativele de pace de la Londra. Intervenția marilor puteri a dus la apariția unor conflicte de interese între foștii aliați.

Situația din Balcani a început să se deterioreze, iar România nu putea rămâne indiferentă. Bulgaria dorea să-și impună hegemonia asupra Salonicului și a unei părți din Macedonia istorică; Serbia pretindea și ea teritorii macedonene precum și ieșirea la Marea Adriatică. Grecia considera Macedonia un teritoriu național și nu era de acord cu pretențiile foștilor aliați.

La 29 iunie 1913 a început al doilea război balcanic. La 3 iulie 1913 România a trecut la mobilizarea armatei. Situația militară de pe fronturile din Balcani era defavorabilă Bulgariei. La 11 iulie 1913 România a declarat război Bulgariei. Acțiunea militară a României nu a avut ca scop cucerirea unor teritorii din Peninsula Balcanică ci *"să asigure teritoriul său de peste Dunăre o graniță stabilă"*. Învinșă, Bulgaria a acceptat armistițiul care a fost urmat de un tratat de pace.

Pe 30 iulie 1913 s-au deschis la București lucrările Conferinței de pace, desfășurate sub președinția lui Titu Maiorescu. Era prima conferință în care statele participante urmau să-și hotărască soarta fără participarea Marilor Puteri. La 10 august 1913 a fost semnat Tratatul de pace de la București. Articolul II din tratat reglementa raporturile dintre România și Bulgaria. În componența statului român intra un teritoriu de 7780 km² și o populație de aproximativ 280.000 loc. și care avea să fie organizat în două județe.

Administrația civilă românească se va instala până în octombrie 1913. În anul 1914 au fost instalați în cele două județe prefecți. S-a făcut recensământul populației și s-a trecut la organizarea administrativă a Cadrilaterului. Județul Durostor avea 47 de comune și 133 de sate și cătune grupate în 6 plăși: Turtucaia, Doimuslar, Sarsânlar, Accandânlar, Silistra și Beibunar. Județul Caliacra cuprindea 58 de comune și 254 de sate și cătune grupate în 7 plăși: Bazargic, Ghelengic, Gargalâc, Balcic, Cociular, Curt-Bunar și Arabagilar.

Armonizarea întregii vieți politico-administrative și economico-sociale din Cadrilater cu cea a statului român s-a făcut prin *"Legea pentru organizarea Dobrogei noi"*, lege promulgată la 31 martie 1914 și publicată în *"Monitorul Oficial al României"* nr. 1 bis din 1 aprilie 1914. Legea avea nouă capitole și

160 de articole și privea toate domeniile noului teritoriu românesc. Aplicarea noii legi va fi afectată de începutul primului război mondial. După doi ani de neutralitate, România va intra în război alături de Antanta în baza convenției militaro-politice semnată la 4/17 august 1916. Între 1-6 septembrie 1916 s-a desfășurat bătălia de la Turtucaia în care armata română a suferit o grea înfrângere. Insuccesele de pe frontul din Cadrilater au avut grave urmări asupra întregului spațiu românesc. Când la 24 aprilie/7 mai 1918 România a fost nevoită să semneze pacea de la Buftea - București cu Puterile Centrale s-a pus din nou problema Cadrilaterului. Acesta a intrat în componența Bulgariei iar în restul Dobrogei s-a instaurat administrația bulgară.

În vara anului 1918 pe frontul de vest Antanta a obținut noi victorii împotriva Puterilor Centrale și care au avut consecințe favorabile pentru România. La 29 septembrie 1918, Bulgaria a semnat actul de capitulare de la Salonic. Sfârșitul războiului a găsit România alături de Antanta. După mai bine de doi ani de ocupație bulgărească, administrația românească se reinstala în Cadrilater. La 10 decembrie 1919 România și Bulgaria semnavă tratatul de la Neuilly-sur-Seine, prin care se reconfirma frontiera româno-bulgară din anul 1913. După doi ani de la înfăptuirea României Mari se trecea la introducerea legislației românești în Cadrilater. Au fost aprobate mai multe legi și regulamente pentru organizarea Cadrilaterului.

Reinstalarea administrației românești în Cadrilater s-a făcut în decembrie 1918. Una din cele mai importante probleme economico-sociale care trebuia rezolvată o reprezenta colonizarea acestui teritoriu. Prin colonizare, statul român a urmărit consolidarea etnică acestei provincii ca parte integrantă a României Mari.

Printre cei care au venit în Cadrilater imediat după reinstalarea administrației românești au fost și două personalități aromâne, Pericle Papahagi și Tascu Pucerea, adepți a ideii de colonizare. Ei au fost cei care au decis să-și asume riscurile unei masive colonizări în Cadrilater a aromânilor. Guvernele din perioada interbelică au susținut colonizarea aromânilor în județele Caliacra și

Durostor. Colonizarea a contribuit la consolidarea elementului românesc în această provincie.

Existența și evoluția Cadrilaterului în cadrul României în perioada 1913-1940 poate fi urmărită în toate domeniile vieții economico-sociale, politice și culturale. Ele au fost tratate în numeroase lucrări de specialitate. Vom încerca să scoatem în evidență cele mai importante aspecte ale evoluției școlii în perioada administrației românești.

Documentele vremii ne arată că la Turtucaia exista o școală românească la sfârșitul sec. XVIII la care au predat învățători și preoți din Muntenia și Oltenia. În anii 1847-1848 la Silistra a fost înființată o școală românească de către învățătorul Petrică originar dintr-o familie de docieni din Dobrogea. După moartea lui, cursurile au fost predate de sora sa Despina. Pe la 1861 este menționat numele învățătorului Costache Petrescu care a predat cursuri în limba română la școala din Silistra până în anul 1878. De numele lui se leagă și înființarea în anul 1879 a "Societății române de cultură și limbă" care avea scopul de "a propaga, prin toate mijloacele, între românii din aceste părți, învățătura limbii materne". Din păcate, după anul 1878, școlile românești din Silistra au fost închise de autoritățile bulgare.

După anul 1913 administrația românească a acordat o atenție deosebită organizării învățământului în cele două județe. La data instalării administrației românești în Cadrilater funcționau 9 grădinițe, 250 de școli primare, 10 gimnazii, 7 școli de menaj și profesionale și 2 licee, toate cu predare în limba bulgară. La Turtucaia funcționau 3 școli primare din care una singură cu predare în limba română.

Introducerea învățământului în limba română s-a făcut la sfârșitul anului 1913. Primii învățători au fost absolvenții promoției din anul 1913. Despre sosirea lor

în Cadrilater avem date de la profesorul Sandu Carp în lucrarea "Promovarea culturii românești în Dobrogea de Nord". El descrie entuziasmul tinerilor învățători: "Toți tineri, flăcăi andri, încrezători și mândri de apostolatul lor, grăbiți la datorie, părăseau locurile natale ... unde? Spre necunoscut! În căruțe, câte doi, zgribuliți de frig, cu viorile nedespărțite, înfundându-se prin păduri nesfârșite, urcând dealuri și coborând, ajung în sate. Grija lor, școala! E mare, frumoasă, câte săli, etc. Fel de fel de întrebări despre care avuseseră destul timp să-i întrebe pe căruțași, timp care, cu cât se scurgea, în mințile lor viaie, avea să prindă loc, marele rol, marea misiune istorică ce au de îndeplinit. Fețele lor copilărești, încet, încet se schimbau, redând chipul celor ce le este înaintea așezat, adevăratul martiraj".

Acestor tineri entuziaști li s-au alăturat învățători și profesori cu experiență care au

Românul

ORGAN DE PROPAGANDĂ NAȚIONALĂ

ANUNȚUL, DE VINE LA ÎNȚĂLĂȘ

APARE DE TREI ORI PE LUNA SUB DIRECȚIUNEA ȘCOLII COMITATULUI

Coloniști Români!

Bine ați venit în sânul Patriei mune!

Iată-vă în sfârșit în sinul Patriei adevărate, care vă primește cu mare dragoste de mamă și care nici odată nu se va lepăda de voi în momentele critice ale vieții voastre.

Coloniști!

Dacă până acum ați știut numai din istoria pământului bogat al țării-mame, apoi aci o să-i gustați rodul și să simțiți ce este Patria-Mamă.

Coloniști!

Vă veți aduce aminte aci, de tot ce v'a fost drag în LIVEZII MARI DIN MACEDONIA de acolo din dealurile și câmpiile MECLENIEI, de rude și prieteni pe munții GANOVACIA—munți iubiți de voi—de marele VARDARUL, de drumurile unde v'ați purtat pașii, ascultând cântecul privighitoarelor. Vă veți gândi la turmele voastre de oi, la comuna voastră LIVEZII MARI la biserica voastră, la cimitirul vostru, unde odihnesc pe veci părinții, frații, moșii și strămoșii voștri la hora voastră.

Toate aceste lucruri vă aducând pe pământul ROMÂNESC MARI, în gardul în vești și în treburile ei le știți, de care cu atât mai puțin vă puteți gândi să fiți mândri că țara-mamă vă primește cu bucurie și se poate bucura pe veci în seama, căci știți că veți fi dintr-o dată cu ei și să nu vă mai răpedești pe drumurile voastre să vă înălțați și să vă înălțați.

Peșteră tot ce va să Patria-Mamă de acum înainte și cu ei și cu ei.

Voi și cu supărare și credința față de ea și cu credința în ea și cu ei.

MIHAIL I. veți și soldații credincioși la prima de sud, asaltându-i și neșoapându-i.

Coloniști!

De aci înainte purtați pe umerii voștri o sarcină cu răspundere foarte mare.

Pe lângă îndatoririle voastre de cetățeni, să nu uitați că sunteți și țărani, căci de a țărani sunteți și voi și să nu uitați că de aci, să știți, neșoapându-i și cu ei și cu ei.

*Dr. Tașcu Pucerea,
fost prefect al județului Durostor*

venit voluntari în Cadrilater pentru a pune bazele învățământului românesc. La 1 decembrie 1913 când s-a deschis noul an școlar funcționau 17 școli cu predare în limba română în Durostor și 20 în Caliacra. Școlile cu predare în limbile bulgară și turcă erau numeroase și nu au fost închise de administrația românească.

Prin Legea pentru Organizarea Dobrogei Noi se prevedea gratuitatea învățământului primar. În momentul aplicării legii, anul școlar 1913-1914 era în plină desfășurare. Rezultatele primului an de învățământ românesc sunt cuprinse în Circulara nr. 90, din 8 iulie 1914, pe care Petre Petrescu, revizorul școlar al județului Durostor o trimitea tuturor învățătorilor români: *"Acum când anul I de școală în Dobrogea Nouă s-a încheiat, găsesc prilejul să evidențiez, la lumina faptelor dumneavoastră de apostoli, străduința, întreaga energie ce ați depus pentru ca roadele școlii românești, binefacerile culturii noastre naționale, să se simtă de populația satelor în care ați lucrat. Ați pornit din diferite părți ale țării, de la munte, de la baltă, v-ați avântat pe un teren nou, ca o armată a culturii ca să sădiți pace, civilizație și românism. Ați pășit încrezători în puterile și căldura sufletului vostru, peste gheața primejdioasă a Dunării bătrâne și nu v-ați oprit decât în satele ce le-ați*

ales la întâmplare. Ajunși la școală ați dat de lucruri străine, ați dat de oameni ce nu știau limba voastră ori refuzau s-o vorbească. Este demn de admirat cum i-ați învățat să scrie, să povestească faptele mari din istoria țării și, mai presus de toate, să vă iubească și cei mari și cei mici. Prin voi, în fine, s-a ușurat munca celor ce vor mai veni, a acelor care vă vor privi cu toată admirația și vă vor cere la tot pasul sfat și îndemn la muncă".

Eforturile inimoșilor învățători au fost susținute de o administrație școlară de excepție, reprezentată de G. Arghirescu, inspector școlar general pentru Cadrilater, ajutat de revizorii școlari Petre Petrescu și L. Mrejeriu - pentru județul Durostor, și Al. Voinescu și V. Stroescu - pentru județul Caliacra.

În anul școlar 1914-1915 învățământul de stat din Cadrilater cuprindea 57 de grădinițe, 157 de școli primare, urbane și rurale, două școli profesionale, precum și Liceul de băieți "N. Filipescu" din Bazargic, înființat la 1 septembrie 1914. Lor li se adăugau școlile particulare, cu predare în limbile bulgară, turcă și română; mai multe școli confesionale turcești, un liceu bulgăresc și o școală armeană.

Învățătorii și profesorii au fost nu numai dascăli ai elevilor, ci adevărați îndrumători spirituali. De numele lor se leagă primele manifestări culturale românești din Cadrilater, precum și inițiativa apariției primelor ziare și reviste românești. Izbucnirea primului război mondial și anii de ocupație bulgară au însemnat închiderea temporară a școlilor românești. Reintroducerea învățământului românesc în Cadrilater a întâmpinat numeroase greutăți. Multe școli au fost distruse în timpul războiului, iar puținele școli care își începuseră cursurile în toamna anului 1918 funcționau după legislația bulgară. Din acest motiv, se impunea reorganizarea rapidă a școlilor primare și secundare din Cadrilater. La începutul anului 1919 sunt numiți revizorii școlari pentru județele Caliacra și Durostor, care au elaborat programe școlare pentru școlile românești primare și secundare.

În anul școlar 1919-1920 învățământul primar și secundar a intrat în normalitate. S-au depus mari eforturi pentru amenajarea core-

spunzătoare a școlilor. S-au construit, până în 1927, noi localuri și locuințe pentru dascăli în mai multe localități rurale și urbane.

O evoluție deosebită avea să cunoască învățământul românesc din Cadrilater, începând cu anul 1924-1925, odată cu aprobarea Legii învățământului primar de stat și a învățământului primar normal la 26 iulie 1924. Legea prevedea înființarea cursului complementar de 3 ani, conceput ca un al doilea ciclu al școlii primare, care să-i cuprindă pe elevii de până la 16 ani, care nu urmau o școală de grad secundar. După anul 1925 numărul elevilor a crescut în toate școlile ca urmare a politicii de colonizare a Cadrilaterului. În anul școlar 1928-1929 în județele Caliacra și Durostor funcționau 354 de școli primare românești, pentru ca în anul școlar 1939-1940 să ajungă la 412 școli, frecventate de aproape 55.000 de elevi, instruiți de peste 1200 de învățători și profesori.

O atenție deosebită a fost acordată și învățământului secundar. Legea prevedea că după absolvirea școlii primare elevii puteau urma învățământul secundar, ca o etapă necesară și obligatorie pentru a urma învățământul superior. Legislația școlară românească permitea ca în cadrul învățământului secundar să funcționeze gimnazii și licee teoretice, precum și gimnazii și licee de specialitate (comerciale și industriale). În perioada 1914-1940 cele mai importante gimnazii și licee au fost:

* **Liceul de băieți "Nicolae Filipescu" din Bazargic**, înființat în septembrie 1914 și care a funcționat până în vara anului 1940;

* **Liceul "Durostor" din Silistra** - înființat la începutul anului 1914. A fost închis în timpul ocupației bulgare din 1916-1918. Și-a redeschis porțile la începutul anului școlar 1919-1920: A fost cea mai reprezentativă unitate școlară din Cadrilater. Cea mai fastă perioadă a fost în timpul directoratului lui Pericle Papahagi, membru corespondent al Academiei Române;

* **Liceul de fete din Bazargic** - și-a deschis cursurile în anul 1919 sub denumirea de Școala secundară de fete gradul II, iar din anul școlar 1922-1923 s-a transformat în Liceul de fete Bazargic, ultima promoție a fost în vara anului 1940;

* **Gimnaziul mixt de stat din Cavarua**

Pericle Papahagi - directorul Liceului „Durostor” din Silistra, membru al Academiei Române

și deschidea porțile în septembrie 1919. În anul școlar 1922-1923 își completează cele 4 clase bugetare;

* **Gimnaziu mixt din Balcic** - înființat în 1923. Din 1927 se va muta într-un local nou construit cu sprijinul financiar al Camerei de Comerț și industrie a județului Caliacra;

* **Gimnaziul mixt "Regele Carol" din Turtucaia** - a fost inaugurat la începutul lunii octombrie 1929, în prezența lui Ion I. C. Brătianu. A fost integral subvenționat de către statul român. Și-a încetat activitatea în iulie 1940;

* **Școala secundară de fete din Silistra** - s-a deschis în ianuarie 1914. După război își va redeschide cursurile în anul școlar 1919-1920, iar din anul 1930 va fi transformată în Liceul de fete Silistra;

* **Școala secundară de fete Turtucaia** - în anul 1913 a funcționat ca școală profesională de menaj, iar din septembrie 1919 devine școala secundară de fete.

Învățământul secundar tehnic și profesional din Cadrilater cuprindea școli profesionale de ucenici, gimnazii comerciale și industriale pentru băieți și fete, precum și licee comerciale. În perioada 1921-1940 au

funcționat următoarele unități școlare: **Școala profesională de ucenici comerciali și industriali din Silistra, Școala profesională de fete Balcic, Liceul comercial de băieți Silistra (înființat de Camera de Comerț și Industrie), Gimnaziul comercial de băieți Bazargic, Gimnaziul industrial de fete Bazargic și Gimnaziul industrial de băieți Silistra.** Toate aceste școli au fost închise în vara anului 1940.

În scurta prezentare a învățământului românesc din Cadrilater nu putem să nu scoatem în evidență rolul important pe care l-au avut cadrele didactice din această provincie românească. Mulți învățători și profesori au organizat asociații și societăți comerciale, au fost directori de ziare, lideri de opinie politică, autori de lucrări și manuale școlare. Numele unor profesori precum Pericle Papahagi, Sandu Carp, Mihai Danet, Petre Petrescu, Ion Stănescu, Gh. Petrescu, Vasile Bujila, Dumitru Boboc au fost deosebit de apreciate în Cadrilater.

Pentru a-și îndeplini mai bine nobila misiune de apostoli ai neamului românesc, învățătorii din județele Caliacra și Durostor și-au constituit asociații profesionale, care se întruneau în congrese și unde discutau problemele învățământului. Cele două asociații ale învățătorilor înființate în toamna anului 1919 aveau publicații proprii: "*Tribuna - gazetă culturală a Asociației învățătorilor din Durostor*" și "*Buletinul Asociației învățătorilor din județul Caliacra*". Învățătorii P. Dimitriu și N. Grigorescu au editat în perioada 1935-1940 ziarul „*Tara lui Mircea*”, în care au publicat cele mai importante personalități culturale din Cadrilater. O altă revistă editată de învățătorii din Caliacra a fost „*Semănătorul*”, coordonată de prof. Ilie Nedelcu, revizor școlar. Urmărind exemplul dascălilor și elevii se vor asocia, înființând mai multe societăți literare. În 1921 elevii Gimnaziului din Bazargic au constituit societatea "*Înfrățirea*", care avea ca scop "*ajutorarea elevilor de alte etnii de a cunoaște și învăța mai ușor limba română*". Săptămânal societatea organiza șezători și spectacole artistice pentru toți elevii din oraș. În anul 1924, elevii de la Liceul "N. Filipescu" au pus bazele societății culturale "*Junimea*" cu scopul de "*a organiza manifestări literar-artistice*

cu participarea exclusivă a elevilor de liceu".

Elevii liceului de băieți de la Silistra au pus bazele revistei „**Rod nou**”, care avea ca subtitlu „*Revistă literară artistică și științifică*". Coordonatorul revistei a fost prof. Dimitrie Batova. Societatea culturală a elevilor de la liceul comercial din Silistra a editat revista „**Lumina**”, în care au apărut multe articole cu caracter economic al elevilor și profesorilor.

Demnă de remarcat este și activitatea culturală a studenților din Cadrilater. Asociațiile și societățile studentești au organizat numeroase acțiuni culturale prin satele de coloniști (mai ales în localitățile în care trăiau aromâni).

Învățământul din Cadrilater a înregistrat numeroase succese și pe linia asigurării bazei materiale. În perioada 1927-1938 au fost construite noi localuri de școli și internate în orașele Silistra, Bazargic, Balcic și Turtucaia.

Deși învățământul românesc din această provincie s-a desfășurat în condiții mai grele decât în celelalte părți ale României Mari, calitatea procesului instructiv-educativ nu a avut de suferit.

Predarea Cadrilaterului, conform Tratatului de la Craiova, precum și schimbul de populație convenit s-a desfășurat fără incidente majore. Bulgaria prelua o regiune dezvoltată, în care anii de administrație românească o ridicaseră la o viață nouă. Și astăzi, după aproape 7 decenii, la Balcic, Silistra, Dobrici și Turtucaia sunt vizibile urme ale perioadei 1913-1940.

Unii își mai amintesc și astăzi de numele unor învățători și profesori și nu și-au uitat limba și tradițiile.

Bibliografie selectivă

* Tudor Constantin - Administrația românească din Cadrilater, Călărași, 2005, pp 33, 86-87, 261, 270;

* Stelian Brezeanu

Gheorghe Zbucnea - Românii de la sud de Dunăre. Documente, București, 1997, pp 211, 213, 246;

* Stoica Lascu - Mărturii de epocă privind istoria Dobrogei, Constanța, 1999;

* Gheorghe Zbucnea - România și războaiele balcanice, București, 1999;

* * * Dobrogea - 50 de ani de viață românească, București, 1928